

Aan de Gemeenteraad
van de gemeente Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA Beilen

Orvelte, 22 augustus 2025

Onderwerp: Bezwaar betonfietspad langs Oranjekanaal zuidzijde

Geachte gemeenteraadsleden,

De gemeente Midden-Drenthe heeft aanvragen voor omgevingsvergunningen gepubliceerd voor de aanleg van een betonfietspad langs het Oranjekanaal tussen Hijken en Orvelte. Wij hebben de stukken opgevraagd en maken daaruit op dat het de bedoeling is om de nu nog onverharde gedeelten langs het Oranjekanaal op deze wijze te verharden. Globaal gaat het daarbij om een tracé aan de noordzijde van het Oranjekanaal ten oosten van Hijken en drie tracés aan de zuidzijde van het Oranjekanaal bij Zwiggelte, Zuidveld en Orvelte. Wij hebben grote bezwaren tegen deze plannen en lichten dat graag nader toe.

Grote cultuurhistorische waarde van de zandwegen langs het Oranjekanaal

Door de aanleg van een betonfietspad verdwijnen de waardevolle zandwegen volledig.

De zandwegen zijn integraal onderdeel van het ontwerp van het kanaal, ruim 160 jaar geleden. Ze waren niet alleen bestemd voor wagens en karren, maar met name als jaagpad voor de (turf)schepen. Daarvan zijn er in Nederland in hun oorspronkelijke vorm maar weinig van bewaard. Op verzoek van de Werkgroep Behoud Zandwegen Oranjekanaal maakte Theo Spek, hoogleraar Landschapsgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen, een cultuurhistorische analyse van de zandwegen lang het Oranjekanaal: "Het kanaal, de aangrenzende zandwegen én de bomenrijen vormen een uiterst waardevol cultuurhistorisch ensemble. Aantasting van de 19e-eeuwse zandpaden langs het kanaal tasten niet alleen deze wegen zelf aan, maar dus ook het integrale cultuurhistorische ensemble dat kanaal, wegen en bomenrijen samen al meer dan anderhalve eeuw vormen. In die zin betekent het verharden van deze meer dan 160 jaar oude historische zandwegen dus een grote aantasting van het cultureel erfgoed van Midden-Drenthe, temeer daar bij mijn weten nergens anders in Drenthe of zelfs Noord-Nederland zo'n driedig ensemble in deze goede staat nog bestaat."

Zijn volledige pleidooi is te lezen op [Achtergrondinformatie | Behoudzandwegen-ok](#)

Natuurwaarden

Zandwegen hebben daarnaast grote waarde voor de biodiversiteit. Het zijn biotopen voor een groot aantal vogels, vlinders en insecten. Reptielen gebruiken de zandwegen om op te warmen.

Boerenzwaluwen en huiszwaluwen vinden op de zandwegen langs de zuidzijde van het Oranjekanaal leem voor hun nesten. Ecoloog Rick Karstenberg benadrukt in het Dagblad van het Noorden van 14 juni 2025 de ecologische waarden van de Drentse zandwegen. In Brabant is uitgebreid onderzoek gedaan naar de grote waarde van zandwegen voor flora en fauna, zie:

<https://www.brabantslandschap.nl/projecten/zandpaden>

Op verzoek van de Werkgroep Behoud Zandwegen Oranjekanaal doet een ecoloog momenteel een nadere verkenning van de biodiversiteit op de zandwegen langs het Oranjekanaal. De resultaten daarvan verwachten we binnenkort.

Recreatieve waarde

Zandwegen vormen deel van de aantrekkingskracht van Drenthe. Alle zandwegen langs het Oranjekanaal zijn onderdeel van het Wandelnetwerk en worden veel door wandelaars (toeristen en inwoners) gebruikt. Yvonne Cornax van Marketing Drenthe stelt in het Dagblad van het Noorden van 14 juni 2025: „Wandelen is verreweg de meest populaire recreatie-activiteit. Mensen die voor een vakantie in Drenthe kiezen, kiezen dat in de eerste plaats vanwege natuur of landschap. Zandpaden zijn belangrijk voor wandelaars, want Drenthe trekt een boel mensen aan die houden van onverhard wandelen. Juist daarom kan dit thema wel wat meer aandacht gebruiken”.

Vissers werpen graag hun hengel uit bij de zandwegen langs het kanaal en jongeren uit het hele land volgen er praktijkles vanuit het Veldstudiecentrum.

De zandwegen langs het Oranjekanaal, waar de schilders Dozy en Roessingh rond 1900 hun inspiratie opdeden, bieden juist kansen voor het trekken van toeristen. Deze zandwegen vormen een uniek landschappelijk element dat bij uitstek aansluit bij de authenticiteit van Monumentendorp Orvelte.

Betonweg

Het is de bedoeling om een betonweg van 3 meter breed aan te leggen met aan weerszijden nog 40 cm grasbetonsteen. Los van de vraag of het nodig is een verhard fietspad aan te leggen, vinden wij een fietspad van deze breedte helemaal onwenselijk. Bij deze breedte kan ook gemotoriseerd verkeer eroverheen. Dit verstoort de rust aan de nu nog stille kant van het Oranjekanaal en levert onveilige situaties op voor wandelaars en fietsers.

De aanleg van een betonnen fietspad aan de zuidzijde van het Oranjekanaal tussen Zuidveld en Smalhoorn is onnodig. Er zijn voldoende verbindingroutes en recreatieve fietsroutes aanwezig. Van een ontbrekende schakel in het fietsnetwerk is tussen Zuidveld en Smalhoorn (Orvelte) daarom geen sprake. Er is behoefte aan (gemarkeerde) fietsstroken aan de meer bewoonde noordzijde van het kanaal voor o.a. schoolgaande kinderen. Zo kan men de bruggen bij Zuidveld, Orvelte of Wezuperbrug veiliger bereiken om vandaar via de al bestaande verbindingroutes hun weg te vervolgen.

Procedure en communicatie

De gemeente Midden-Drenthe verwijst in een reactie op de plannen voor de aanleg van het fietspad naar het Fietsplan 2035 Op Fietse, dat in juli 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. In het Fietsplan en de bijlage Wensbeeld Fietsnetwerk is geen fietsroute langs het Oranjekanaal vermeld. Wel is in het Wensbeeld een Doorfietsroute ingetekend vanaf Westerbork via Orvelterstraat en Wezuperweg richting Wezup (dus niet via het Oranjekanaal). Het is ons daarom onduidelijk waar het plan voor een betonfietspad van 3 meter breedte langs het Oranjekanaal vandaan komt.

Tijdens de informatiebijeenkomst over de Mobiliteitsvisie op 10 december 2024 in Westerbork hebben enkele inwoners expliciet gevraagd naar de plannen voor een fietspad langs het Oranjekanaal zuidzijde bij Orvelte. De verantwoordelijke ambtenaar vertelde dat daarvoor geen plannen waren. De publicatie afgelopen weken van de aanvraag voor de omgevingsvergunningen bevatte helaas onvolledige en onjuiste informatie. Meerdere keren werd de noordzijde van het kanaal als locatie genoemd, of helemaal geen noord- of zuidzijde, terwijl het tussen Zuidveld en Smalhoorn (Orvelte) gaat om de zuidzijde van het Oranjekanaal.

Conclusie

Concluderend verzoeken we u om geen omgevingsvergunningen te verlenen voor de aanleg van een betonfietspad van meer dan 3 meter breed langs het Oranjekanaal. Verharding van de waardevolle zandwegen is ongewenst.

Met vriendelijke groet,

Werkgroep Behoud Zandwegen Oranjekanaal,

namens een achterban van ruim tachtig inwoners van de gemeente Midden-Drenthe,

Paula Hellmann, Ine Kelderman, Wicher Kerkmeijer, Niek Peters, Mieke Wiersinga, Joke Wolff